

Tefsir Araştırmaları Dergisi
The Journal of Tafsir Studies

مجلة الدراسات التفسيرية

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tader>
E-ISSN: 2587-0882

Cilt/Volume: 4 Sayı/Issue: 3 Özel Sayı Yıl/Year: 2020
(Aralık / December)

Prof. Dr. Yusuf Işıcık Hocamızın Ardından!

An Essay in Remembrance of Prof. Dr. Yusuf Işıcık

Harun ÖĞMÜŐ

Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri
Tefsir Anabilim Dalı

Prof. Dr., Necmettin Erbakan University, Faculty of Theology, Department of Tafsir
Konya, Turkey

<https://orcid.org/0000-0003-1187-0197>

Makale Bilgisi – Article Information

Makale Türü/Article Type: Vefeyât/ Homage

Geliş Tarihi/Date Received: 03/12/2020

Kabul Tarihi/Date Accepted: 06/12/2020

Yayın Tarihi/Date Published: 20/12/2020

Atıf / Citation: Ömüő, Harun. “Prof. Dr. Yusuf Işıcık Hocamızın Ardından”. *Tefsir Araştırmaları Dergisi* 4/3 Özel Sayı (Aralık / December 2020), 201-210.

İntihal: Bu makale, intihal.net yazılımınca taranmıőtır. İntihal tespit edilmemiőtir.

Plagiarism: This article has been scanned by intihal.net. No plagiarism detected.

Copyright © Published by The Journal of Tafsir Studies

Sakarya/Turkey

Bütün hakları saklıdır/All rights reserved.

Yusuf Hocamızı daha 90'lı yılların ortasında henüz bir lisans öğrencisiyken tıpkı Prof. Dr. M. Sait Şimşek Hocamız gibi duyar, — o zamanki ismiyle— Selçuk İlahiyatın önde gelen bir tefsir hocası olarak tanırdım. 2011 yılının sonlarında fakültemize intisap ettikten sonra bu tanıma tanışmaya dönüştü. Yusuf Hocam bundan sonra benim için hem fakülteadaki dersler ve akademik faaliyetlerde bir mesai arkadaşım, hem bir müşkille karşılaştığımda kendisine danışıp başvurduğum bir büyüğüm, hem – aramızdaki yaş farkına rağmen—kendisiyle oturup sohbet ederken gönlümü bütün şâibelerden uzak arı-duru hissettiğim, “uygun bir ortam bulsam da şu hususu da kendisine açıp dertleşsem” dediğim aziz bir dostum, hem de tecrübe sahibi kıymetli bir hocamdı! Gerçi doktora ve öncesindeki bütün akademik tahsilimi başka bir fakültede tamamladığım için hocamın resmî program dairesinde öğrencisi olmamıştım ancak tecrübeli bir hoca ve meslekte büyüğüm olarak kendisinden çok şey öğrendim. Zaten -girişte de söylediğim üzere- henüz lisans öğrencisiyken ülkenin önemli fakültelerinden birinin önde gelen bir hocası olması, benim de hocam olması için yeterli bir sebepti. Bu sebeple -Allah hayırlı uzun ömür versin- hem M. Sait Şimşek Hocamızı hem de onu bir hocam olarak görür, hürmet ederdim.

Yusuf Hocamız için “muhafazakâr” nitelemesi yapılırsa ki yanlış değildir. Kendi kavramlaştırmasıyla “legal İslâm” adını verdiği, “Kitap, sünnet ve sahâbenin icmâi” merkezinde bir muhafazakârlığından söz etmek elbette isabetlidir.¹ Ancak “muhafazakârlık”, mevcut olan her şeyi korumak ve geleneğe bütünüyle sahip çıkmak şeklinde anlaşılmaya müsait bir kelimedir. Bu ise Yusuf Hocamız hakkında yanlış bir kanaate yol açabilir. Yusuf Hocamız asla böyle bir muhafazakâr değildi. Farklıydı. Daha İslâm Enstitüsü talebesiyken farklı bir yaklaşıma sahip olduğunu o zamanki arkadaşlarından duymuşluğum vardır.² Zaman zaman söz açılıp da anlattığı hâtıralarından da bunu anlamak mümkündü. Meselâ talebeyken sorduğu birtakım sorular sebebiyle bazı hocaların kendisi ve bir kısım arkadaşları hakkında “Bu okulda bazı müçtehitler var.” dediklerini aktardığını hatırlıyorum. Onun bu farklı yaklaşımları, tez hazırlama safhasına geldiğinde Kitap-sünnet ilişkisine odaklanmasına sebep olmuş, ne var ki bu isteği hocası tarafından kabul edilmemiş, Kâzerûnî'nin tefsirciliğini çalışmaya mecbur olmuştu. Sohbet ettiğimiz birçok mecliste bu konu açıldığında “Kitap-sünnet ilişkisi üzerinde yoğunlaşmayı çok istiyordum!” mealinde bir hayıflanmayla ortaya koyduğu bu iştiyakını daha sonra lisansüstü öğrencilerine verdiği benzer isimde bir dersle tatmin etmeye çalışacaktı. 1969-1973 yılları arasında okuduğu enstitüdeki hocaları tarafından yapılan “müçtehitlik

¹ Hocamızla uzun süre teşrîk-i mesâi edenlerden Prof. Dr. Fethi Ahmet Polat Bey de İSAV'ın Konya'da Konevî Kültür Merkezi'nde düzenlediği bir sempozyumda ve başka ortamlarda bu hususu vurgulamıştır.

² Aynı sınıfta olmasalar da aynı dönemde Enstitüde okudukları İHL meslek dersleri emekli öğretmeni Şakir Aslım buna şahitlik edenlerden biridir.

taslama” ithamı ve 1977’de başlayan asistanlığı zamanında almak istediği tez konusu, Yusuf Hocamızın, yerleşik hale gelmiş görüşlerden ziyade delilden hareket etmeye çalışan bir yaklaşıma sahip olduğunu gösterir. Bunu teyit eden bir başka husus da yine sohbetlerimizde, günümüzdeki bazı araştırmacı ve hocalar tarafından ileri sürülen “legal İslâm” a aykırı görüşlerden adeta müzmin bir yarasıymış gibi elem duyup yakınıırken talebelik yıllarında bahsi geçen o ithamı vb. hâdiseleri hatırlayarak “O zaman biz yenilikçiydik, şimdi gelenekçi olmakla itham ediliyoruz.” demesidir. Ancak tabii ki bu söz bir ironiden ibaretti! Yoksa hocamızın o zamanki tutumundan bir sapma olmamıştı. Bu kanaatimi sadece sohbetlerimiz esnasında anlattığı hâtıralarına dayandırıyor değilim. Bu konuyla doğrudan ilgili hâtıra ve diyaloglarımız da vardır. Meselâ bir defasında benim fakülte câmiinde namaz kılışımı gören hocam, çıkışta bana gülümseyerek “Namazı ilmihalde yazanlara göre değil de hadislere, onların şerhlerine vb. kaynaklara müracaat ederek kıl!” mealinde bir tavsiyede bulunmuştu. Bu sözüyle rükünleri ale’l-usûl değil de sünnette yer alan duaları okuyarak yapmamı kastediyordu. Bu tavsiye bana, diğer derslerin yanı sıra *Bülgü’l-Merâm* ve *Umdetü’l-Abkâm*’dan ahkâm hadisleri okuduğumuz rahmetli Nûreddin Can Hocamızın o tatlı doğu şivesiyle “Mübarekler! Elleri kaldırmanın (ref’u’l-yedeyn) daha güçlü olduğunu öğreniyorsunuz ama tatbik etmiyorsunuz? Öyleyse siz neden okuyup öğreniyorsunuz?” şeklindeki çıkışını hatırlatmıştı. Her iki hocam da -yetkinliği elde etmeden naslardan hareketle görüş bina etmeye kalkışmayı asla kastetmemekle birlikte ehliyle araştırılan bir hususta delile yapışıp ona göre hareket etmenin gerekliliğine işaret ediyordu. Bu çerçevede Yusuf Hocamızın yine bir sohbet esnasında dudağındaki hep aynı gülümsemeyle – herhangi bir ismi anıp birini kastetmeksizin- “Adam düz hoca yahu, düz hoca! Düz hoca olur mu adam!” şeklinde bir çıkış yapığını hatırlıyorum. “Düz hoca”lık ile kastettiği, meselelerin hiç araştırma yapılmaksızın sathî bir şekilde ele alınıp uygulanması, temellerine inilip özgün bir yaklaşım gösterilmemesiydi. Yusuf Hocamız “Düz hoca” değildi! Onun “muhafazakârlığı” buna müsaade etmeyen bir muhafazakârlıktı. Bu sebepledir ki özellikle sıfatlar, kelâmullah vb. meselelerde sünnî kelâmcıların mütekaddimûnu ile müteahhirûnu arasındaki yaklaşım farklarını yalnız tespit etmekle kalmamış, bu konuda safını da çizgisini de belirleyip içini ferahlatacak bir tatminkârlıkla benimsemişti. Bu konular açıldığında Selef’in yolunun doğru olduğunun altını her seferinde çizmeden geçmez, bilakis bu konuda konuşmaktan haz duyardı. Ona göre Selef’in konuları anlamakta tam bir yetkinliği vardı. Bir keresinde söz açılıp Selef’in – ıstalâhî mânada— tevilden kaçındıklarını söylediğimde tevilî aslî mânasında kullanarak “Tevîl etmemişler değil, meseleyi anlayıp çözmüşler” demişti. Ancak Selefe olan bu muhabbeti, hocamızın onların görüşlerine bir taassupla bağlandığı anlamına da gelmez. Ni-

tekim Kalem sûresi 42. âyetten hareketle Allah'ı “sâk (incik)” sıfatıyla niteleyecek bir meal yapmışken, İbn Kayyim'in, Selef'i Allah'a böyle bir sıfat nispet etmekten nefyettiğini aktarmam üzerine bir sonraki baskıda o âyetin mealini tashih etmişti.

Yusuf Hocam, dinin usulüyle ilgili olan konularda bu şekilde çizgisini belirleyip böylece “düz hoca” olmaktan kaçınmasının yanı sıra –çoğu kişinin, “muhafazakârlığa” aykırı bulmasının hilâfına- Cemâleddin Afgânî, Muhammed Abduh, Reşid Rıza ve Muhammed İkbâl gibi İslâm mütefekkirlerini bazı görüşlerini tenkit etmekle birlikte genel olarak beğenir, severdi. Bu da onun “muhafazakârlığı”nın farklılığına işaret eden bir husustur. Sohbetlerimiz esnasında Afgânî'nin İstanbul'a gelişini, konferans verişini ve söylediklerinin yanlış anlaşılıp/çarpıtılmasını defaatle mevzubahis ettiğini hatırlarım.

Selef-i sâlihîn, yani sahâbe ve tâbiûn onun için çok önemliydi. Onların görüş ve anlayışlarını çok mühimserdi. Ancak İŞİD vb. hareketlerle “selef/selefi” kelimeleri kirlenince onların yerine “ilkler” tabirini kullanmaya başladı. Sahâbe içerisinde Hz. Ömer, sonrasında müçtehit imamlar, müteahhir dönemde selefî görüşlerini yeniden ele alıp sistemleştiren İbn Teymiyye, günümüzdekiler içerisinde Muhammed Hamîdullah ve Hayreddin Karaman hocalarımız, –yeni tabirle- onun favori isimleriydi. Müfessirler içerisinde ise klâsik dönemden Taberî ve İbn Kesîr, modern dönemden de Mevdûdî en beğendiği müelliflerdi. Özellikle Taberî ve İbn Kesîr'i el üstünde tutar, tefsir derslerinde üzerinde durulması gerektiğini düşündüğü âyetlerin o tefsirlerden fotokopisini hazırlayıp öğrencilere onları okuturdu. Yine bir sohbetimiz esnasında söylediği üzere, Yusuf Hocama göre Kur'ân'ın tamamını tefsir etmeye gerek yoktu, müşkil âyetler üzerinde durmak yeterliydi. Lisansüstü öğrencilerine yıllarca müşkilü'l-Kur'an adıyla ders okutması ve bu konuda akademik çalışmalar yaptırması da bu görüşünü teyit eder. Belki bu sebeple tefsir yazma teşebbüsünde bulunmamış, meal yazmakla yetinmiş, mealinde de devamlı müracaat ettiği Taberî ve İbn Kesir gibi müfessirlere dayanmıştı. Yusuf Hocamın mealinin temel özelliklerinden biri budur. Yani tefsiri, tahsîsen de sahâbe ve tâbiûnin açıklamalarıyla nüzûl ortamı bilgilerini içeren rivayet tefsirlerini dikkate alışıdır. Mealinde katılmadığım bazı tercihlerini savunurken adı geçen tefsirleri açıp onların açıklamalarını okuması bu yaklaşımının eseri. Keza, millî şâirimiz Mehmed Âkif'in yakıldığı bilinen mealinin kurtarılmış bir kısmı olmak iddiasıyla neşredilen meal hakkındaki kanaatini sorduğumda “Güzel, ama tefsir yönü biraz zayıf görünüyor!” şeklinde bir kanaat izhar etmesi de bu yaklaşımından ileri gelmekteydi. Hocamızın mealinin bir diğer özgün yönü ise Anadolu Türkçesini, daha özelde ise Konya tabirlerini kullanıp öne çıkmasıdır. Hakikaten hocam, Konya'da kullanılan tabirleri iyi bilir, zaman zaman da kullanırdı. Hatta “okumamış, ama müstakim bir adam” olarak nitelediği babasının, kendisini ve

kardeşini okutmak için şehre göçüp geldiğini, bu sebeple köyde az kaldığını, yeterince kalsa Türkçesini bu açıdan daha da geliştireceğini söylerdi. Söz konusu dilin bir örneğini vermek gerekirse bir vesileyle kunut dualarının mânasını verirken “ve nahleu ve netruku men yefcuruk” ifadesindeki ilk fiili “sildiretip atmak” şeklinde açıkladığını, böylece öğrencileri gülümsettiğini söylemesi zikredilebilir. Söz buraya gelmişken kısaca belirteyim ki hocam, bir taraftan bazı özel notlarını ve okuduğu kitaplar üstüne düştüğü kimi açıklamaları eski yazıyla tutarken dil konusunda benim de bazı noktalarda itiraz edip aşırı bulacağım bir serbestliğe sahipti. Bir sohbetimiz esnasında “Bizim gençliğimizde Mehmet Kaplan vb. sağcı yazarlar, ‘Türkçeyi seller, sallar götürüyor’ diye yeni kelimelerden bizi soğutmuşlardı; hâlbuki köyümüzdeki bir hacı emminin ‘Benim tarla kumsal’ dediğini hatırlıyorum, bu adam okuma-yazma bilmez, ‘uydurukça’dan bîhaber’ biri” demişti.

Yusuf Hocamın en çok üzerinde durduğu ve öğrencilerinden dahi mülâhaza alarak defeatle tashih edip bastırıldığı mezkûr meali en önemli eserlerinden biridir.³ Fakülteye intisabımdan önce düzenlenen bir sempozyum vesilesiyle bir araya geldiğimizde bu meali okuyup mülâhazalarımı bildirmemi benden de istemiş, yapacağımı vaat edip bir nüsha almama rağmen vaadimi yerine getirememiştim. Fakülteye intisabımdan sonra mealin son baskısını yapacağında bu işi benden tekrar talep etti. Bu kez elimden geldiğince yapmaya çalışıp mülâhazalarımı kendisine ilettim. Çok memnun oldu. Hatta –gerek olmadığını söylememe ve almamak için direnmeme rağmen- hediye olarak aldığı bir çeyrek veya yarım altını ısrarla bana verdi. Hâlbuki bu vesileyle Kur’an metnini baştan sona bir mealle karşılaştırarak okumuş olmam benim için çok büyük bir istifade ve en önemli hediye idi. Üstelik daha önce vermiş olduğum bir sözü yerine getirmiş olmamın rahatlık ve saadetini de duyuyordum. Yakın tanışmadığımız bir zamana ait olan o vaadimin hocam tarafından unutulup gitmiş bir söz olduğunu düşünürken, bir vesileyle söz açılıp bana onu hatırlattığında o sözümü hiçbir zaman unutmadığını anlayıp mahcup oluşum bu saadetin önemini daha da arttıracaktı.

Yusuf Hocamın meal çalışmaları Türkçe’yi de aşan bir vüs’ate sahipti. Şöyle ki; Suûdî Arabistan’da bir heyet, Ferîd Vecdî’nin çalışmasına benzer tefsîrî terceme tarzında Arapça bir Kur’an açıklaması hazırlamışlardı. Amaç, bunun, içinde Çince’nin bile yer aldığı muhtelif dünya dillerine tercüme edilmesiydi. Yusuf Hocamdan hem hazırlanan metin hakkındaki mülâhazaları bekleniyor hem de metni Türkçe’ye tercümesi isteniyordu. Ancak hocam, artık yaşının böyle yoğun bir çalışmayı kaldıramayacağını söyleyerek tevcih ve teşvikleriyle bu işin tercüme kısmını bana havale etmiş, ben de kolları sıvayıp başlamış hatta Bakara sûresini tamamlayıp Âl-i İmran’ın yarısına varmıştım. Ne

³ Bunun dışında başta kıymetli tespitlerde bulunduğu *Tevîl* adlı telifi ve tercemelerinden bazıları, doktorada danışmanlığını yürüttüğü fakültemiz öğretim üyelerinden Doç. Dr. Mesut Kaya tarafından tekrar gözden geçirilerek baskıya hazırlanıp yeniden neşredildi.

var ki Yusuf Hocam hazırlanan metni beğenmemiştir. Hakkındaki tenkit ve mülâhazaları o kadar çoktu ki sonunda “görüş alınacak ve tercüme yapacak bir kişi” olarak görülürken metni baştan sona gözden geçiren ve dolayısıyla metni hazırlayıp ortaya koyan heyetin tabii üyelerinden biri haline geldi. Bu durumda ben çalışmamı durdurup Yusuf Hocamın metni inceleyip ona son şekli vermesini beklemeye başladım. Zaten başka dillerde metnin tercümesini yapacak olanlara da haber gönderilerek tercüme yapıldıklarını istenmişti. Zira metinde esaslı değişiklikler olduğundan tercüme edilmiş olan yerler de gözden geçirilecek ve yeni duruma göre düzenlenecekti. Bahsini ettiğim heyetin aslen Mısırlı ve Ezher mezunu olan fıkıh doktoru bir genel sekreteri vardı. O, zaman zaman Konya’ya gelir 15-20 gün, bazen 1 ay kalır ve belirledikleri vakitlerde Yusuf Hocamla çalışırlardı. Geldiğinde karşılayıp giderken uğurladığım, mümkün oldukça kaldığı otele getirip götürdüğüm, dolayısıyla arkadaş olduğum bu zatla hocamın çalışmaları –hatırladığım kadarıyla- en son En’âm sûresine ulaşmıştı. Ancak son yıllarda heyet üyelerinin birkaç tanesinin vefatı sebebiyle gelmesi biraz uzadı. Daha sonra tam gelecekken bu defa da pandemi ortaya çıktı. Hocamın vefatıyla metnin incelenmesi işi tamamlanmadan kalacak olsa da titizlikle üzerine eğilmesi neticesinde tashih ettiği kısmı şüphesiz ona bir değer kazandırmıştır. Metnin geri kalanına son şeklin verilmesinde de onun bu titiz tashihlerinin mutlaka etkisi olacaktır.

Yusuf Hocam derslerinde de titizdi. Öğrencilerine mutlaka bir şeyler kazandırmaya çalışır, hak etmeyenleri kimliğine ve bağlı olduğu programın düzeyine bakmaksızın başarısız sayan bir hakkaniyet gözetirdi. Öğrencilerinin yalnız dersleriyle değil, dertleriyle de ilgilenirdi. Ben son dönemine yetiştiğim için şüphesiz daha heyecanlı ve enerjik olduğu 90’larda kurucuları içerisinde yer aldığı kabiliyetli fakülte öğrencilerinin ek derslerle yetiştirilmesini amaçlayan BİLKAM’lı yıllara şahit olmadım. Ancak biri ailesiyle birlikte memleketine gitme ihtiyacı içerisinde olan yabancı uyruklu iki doktora öğrencimizin zor durumlarını, -aşamadığım her hususta olduğu gibi- yine hocama götürdüğümde tanıdığı bir sanayici iş adamını arayarak kaynak temin etmiş, bu vesileyle eskiden öğrencilerine burs temin ettiği epeyce zengin olduğunu da bana ifade etmişti.

Hocamızın bu yardımsever ve hayırhah yönü sadece talebeleriyle sınırlı olmayıp başkalarını da kuşatıyormuş! Vefatından sonra facebook vb. internet mecrâsındaki paylaşımlarda muttalî oldum ki hocamız, ayırdığı bir miktar parayı yalnızca karz-ı hasen olarak ihtiyacı olanlara vermek suretiyle kullanır, zaman zaman doldurduğu poşetleri önceden belirlediği evlere götürüp teslim edermiş. Bunları yaparken yanına kimseyi almamış ancak onun bu hallerini anlatanlar duruma hasbelkader vâkıf olmuşlar. İHL’de talebe olduğum sıralarda Bosnalı mücahitlere yönelik olarak gerçekleştirilen Konya’daki yardım seferberliğine öncülük edenlerden biri de bizzat Yusuf Hocamızmış! Keza Çe-

çenistan mücadelesi ve 1999 depremzedelerine yardım konusunda da hocamız aynı gayretleri göstermiş. Hep rivayet sîgası kullanıyor oluşum, 9 yıl aynı fakültede teşrik-i mesâî etmemize ve defeatle uzun sohbetler etmemize rağmen bunları başkalarından duyuyor oluşumun verdiği şaşkınlıktan dolayıdır. Hocamız ketumdu! Elbette bu hususlarla ilgili en küçük bir ihsasta dahi bulunmaması yaptığı ameldeki ihlâsa hâle geleceği endişesi idi ve anlaşılabilir tabîi bir durumdu. Ancak ketumluğu yalnız bu hususlarda değildi! O, ölçüleri yalnızca kendisince belirlenen bir denge gözetiyor, bu dengeyle diyalogumuzu bir mesafede tutuyor gibiydi! Bir sıkıntıya düştüğümde onu kendisine açacağım kadar yaklaşmama izin veriyor, oğlu yaşında olmama rağmen benimle yakın bir dost gibi görüşüyor, ancak yine de aramızda sırrını çözemediğim o mesafeyi korumasını biliyordu! Hayır, “ketumdu!” derken “hep ciddiye, latife etmezdi!” demiyorum. Yerine göre çok şakacıydı. Odama geldiğinde “Ne içerirsiniz hocam?” şeklindeki soruma gülümseyerek “Ne var da içelim canım, sahâbe nebîz falan içermiş, nerde şimdi öyle ağzının tadını bilen adamlar” dediğini kendisinden defeatle işitmişimdir. Başka şakalar da yapardı, ancak yine de o resmiyet mi yoksa başka bir şey mi olduğunu bugün hâlâ tayin edemediğim, dolayısıyla adını koyamadığım o mesafeyi korumayı da bilmişti. Kısacası lüzumsuz adam değildi hocam! Gerekli olanla yetinir, onun ötesine geçmezdi!

Yusuf Hocam öğrencilerine, bizlere yalnız bilgi değil, bir yaklaşım ve bakış açısı kazandırmaya, bundan da öte bir ruh vermeye çalışırdı. Zira o, yalnız bir ilim adamı değil, derdi olan bir dava adamıydı. İlmî de, gayreti de bu yoldaydı. Daha İmam-Hatip’te okurken Ali Rıza Işın Hoca’ya –o zamanki bilgisi ölçüsünde- Arapça kısa bir arz-ı hal yazarak Arapça okuma talebiyle gidip aldığı yine Arapça olan yazılı i’tizarı, daha sonra aynı şekilde Hüseyin Küçükkalay Hoca’ya müracaat ettiğini, Muhammed Hamîdullah Hoca’nın Konya’da verdiği konferansı ve o konferansta heyecanına yenik düşerek sadet dışı sorduğu soruları ve aldığı nazik cevabı, Tayyip Okiç Hoca’nın bir dersine misafir olarak girişini, Mevdûdî ve Nedvî ile mektuplaşmasını, onlardan aldığı cevapları 80’li yılların siyasî şartları içerisinde taşınmaları esnasında kaybedişini, Konya’da müntezir *İslâm’ın İlk Emri Oku Mecmûası*’na yazı yazmasını, bu mecmuadaki yazılarından biri sebebiyle yaşadıklarını sohbetlerimiz esnasında bana defeatle anlatmıştı. Rahmetli Tayyip Okiç Hoca’dan ders almaya yetişemeyişini hayıflanarak anardı. Bir defasında konferans vermek üzere Konya’ya gelen Üstâd Necip Fâzıl’ın konuşması sırasında sözü İbn Teymiyye’ye getirip coşarak sonrasında alkış bekleyen bir tonla “İbn Teymiyye de en büyük bir kâfirdir!” diye haykırışı üzerine ön safta oturmakta iken hemen yerinden sıçrayıp dinleyicilere dönerek “durun, sakın olun, sakın alkışlamayın!” anlamında elini kaldırıp indişini, bu hareketinin dinleyiciler tarafından tezâhürat olarak yorumlanıp daha coşkun bir alkışın kopuşunu anlatması da ilginç anekdotlarındandı. Hocam, bu vesileyle Necip Fâzıl’ın bir aksiyon adamı olduğunu, o zamanki yokluk devrinde Müslümanlara ruh aşıladığını ancak bu tür hükümler

vermek ve ilmihal yazmak gibi üstüne vazife olmayan işlere girdiğini, bunun da muhtemelen bazı çevrelerin onu yönlendirmesi yoluyla olduğunu söylemişti. Hocamın Hasan el-Bennâ, Seyyid Kutub ve İhvan'a yönelik sevgisi de sahip oldukları aksiyona hayranlığından ve dâvâ aşkından ileri geliyordu. Facebooku çok yoğun kullanımının temelinde de bu vardı. Bu hususu, interneti bu yönde kullanmadığım için beni yadırgayıp kullanmaya teşvik edişinden de biliyorum.

Yusuf Hocam, Müslümanların güçlü olmasını, İslâm'ın içtimâî sahada hâkim olmasını ister, bunun için siyaseti çok mühimser ve bunu – belki benim katılamayacağım— noktalara kadar götürdü. Sahabenin fıkhıta farklı içtihatlarının onlara zarar vermediğini, siyâsî ihtilâflarının ise çok büyük facialara yol açtığını sıklıkla dile getirir, Hz. Hârûn'un buzağıya tapan Benî İsrâîl'i parçalanıp dağılmadan bir arada tutmasını ve döndükten sonra Hz. Mûsâ'ya beyan ettiği mazereti örnek gösterirdi. Bütün bu düşünce ve temayülleri, hocamın dâvâsı adına titizlenmesinin sonucuydu. Nitekim 17-25 Aralıkla birlikte ülkemizde esef verici nâhoş hâdiseler meydana gelince tavrını net bir şekilde ortaya koymuştu. O zamanki adıyla paralel yapıya karşı ilâhiyatçılarca imzalanmak üzere hazırlanan bir yazıdan onu telefonla arayarak haberdar ettiğimde araştırma ihtiyacı duymadan benim verdiğim bilgiyi yeterli görüp imza listesine kendi isminin de ilâve edilmesini söylemişti. Bu konuyla ilgili o zaman bir basın kuruluşuna konuştuğunu da hatırlıyorum. 15 Temmuz'dan sonra ise bu kez kurunun içinde yandığını gördüğü yaşları kurtarmak için çabaladı. Facebook hesabındaki paylaşımlarına bakılırsa bunun karineleri görülür ancak benim asıl kastettiğim oradaki paylaşımlar değildir. Fetö'cü olmanın gâvur olmaktan beter olduğu ve buluttan nem kapıldığı bir iklimde olunmasına rağmen hocam, “Benim hakkımda da şüphe ediverirler mi, acaba bir kara çalan olur mu?” şeklinde bir kaygıya kapılmadan mağdur olduğuna inandığı insanları tanıdığı yetkililere götürdü ve onların dertlerinin çözülmesine vesile olmaya çalıştı. Bu şekilde iki kişiye yardımcı olduğuna; birini bir, diğerini iki yetkiliye ulaştırdığına ben şahit oldum! Hâlbuki hocamın o yapıya 17-25'in çok öncesinden beri bir rezervi vardı. Ancak özellikle 15 Temmuz sonrasında onlara karşı olan kızgınlığı, onların adlarını anarken soluk alış düzeninin değişmesiyle bile belli olurdu. Onun 17-25 sonrasında aldığı tavırdaki temel âmil, Müslümanların önündeki engelleri kaldıran hükümete zarar gelmesi kaygısı; 15 Temmuz sonrasında gösterdiği cesaretin kaynağı ise mağduriyetler sebebiyle hükümete karşı nefret oluşarak desteğin azalması ve bunun sonunda Müslümanların yine eski zorluklarla karşı karşıya kalması endişesiydi. Yani hükümeti desteklemesi, bizâtihi hükümet olduğu için değil; dâvâsı içindi. Dolayısıyla o, her iki tavır ve davranışı da hak olduğuna inandığı için gösteriyordu ve her ikisinde de niyeti hâlisti. Hocamın, İslâm'ın toplum tarafından benimsenmesi hususunda siyasete biçtiği görev büyük, bu konuda yöneticilerden beklentileri çok idi. Bu sebeple “İslâm Devleti”, “İslâm hukuku”, “İslâm

iktisâdı” gibi tamlamaları sever, gönül rahatlığıyla kullanırdı. Ben bunları kullanmaktaki bazı tereddütlerimi ve bunlarla ilgili birtakım mülâhazalarımı paylaştığımda beni yadırgadığını hatırlıyorum.

Bu güzel insanla, inandıklarını mutlaka arzu ve eyleme dönüştürme azim ve heyecanını gösteren hassasiyet sahibi bu müminle yakından tanışmaya başlamamız bir 24 Kasım’da gerçekleşmişti. Bir daha görme imkânını mahşere bırakan veda haberini de yine bir 24 Kasım’da aldım. Vicâhen en son görüşmemiz salgının hemen öncesinde fakülteye geldiği bir gün odama uğradığında olmuştu. Bir keresinde Prof. Dr. Mahmut Yeşil Hoca’nın yaptığı teşbihle “sonradan ısınmalı motor” gibi gittikçe açılan sohbetini son dinleyişim oymuş meğer! Daha sonra telefonla görüştük. Son telefon görüşmesini hastaneye kaldırılışını haber almamdan takriben bir 15 gün kadar önce yapmıştık. Hastaneye kaldırılışını haber aldığım gün, bir proje için hazırlamayı vaat ettiği yazının tafsilatını konuşmak maksadıyla aramıştım. Cevap vermedi. Müsait olmadığını, müsait olunca döneceğini düşündüm. Ancak birkaç saat sonra hastaneye kaldırıldığı haberi geldi. Daha önce böbrek ve kalp ameliyatları geçirdiği için endişelenmiyor değildik, ancak ümitliydik. Özellikle ölümünden bir gün önce gelen haberler çok ümit verici ve sevindiriciydi. Ancak covid ilâçlarının bünyesine ağır geliş kalp krizine sebep olmuş ve onu bizden ayırmıştı. Cenaze namazını kıldıran Mehmet Bakırcı Hocamızın, merhumun, “cenâze namazında da Fâtîha okunması gerektiği, —hadiste belirtildiği üzere— Fâtîhasız namaz olmayacağı” yönündeki görüşüne tevfikan cemaatten Fâtîha’yı da okumalarını istemesi çok güzel ve yerinde bir hatırlatma oldu. Böylece hocamızın zaman zaman sitâyîşle bahsettiği, kendisi için de öyle bir konuşma yapılsa diye temenni ettiği, Prof. Dr. Yaşar Düzenli tarafından rahmetli Prof. Dr. Mevlüt Güngör Hocamızın cenazesinde yapılan konuşmaya benzer bir konuşma yapılmış oldu.

Acı haberi aldığımdan beri tutulmuş bir vaziyetteydim. Cenazeden sonra daha tutuk bir halde, âdeta bir tarafım yıkılmış gibi eve döndüm. Bu his içindeyken aşağıdaki mısralar ve tarih doğdu. O mısraların ve tarihin tamamlanmasının, bir gün önce hocamızın vefat ettiği gece 2-3 arasına, bu yazının tamamlanmasının da ölümünden tam bir hafta sonra yine aynı vakte denk gelmesi şâyân-ı hayret bir tevafuktur. O mısraları o zamanki hissiyatımın kelimelere bürünmüş müşahhas bir hali olarak aşağıya alıyorum. Hatırladıkça hocam hâlâ yaşıyormuş, bir kenardan çıkıverecekmiş gibi geliyor; vefat ettiği gerçeğiyle yüzleşince ise içimde büyük bir eksiklik hissedip kaybımızın ne kadar büyük olduğunu fark ediyorum. Problemlerimizi götüreceğimiz bir büyüğümüzü, dertleşeceğimiz sıcak bir dostumuzu, tecrübelerinden istifade edeceğimiz büyük bir hocamızı kaybettik. Başta ailesi olmak üzere fakültemizin, tefsir câmiasının ve tüm sevenlerinin başı sağ olsun! Allah hocamıza ganî ganî rahmet etsin! Mekânı cennet, makâmı âlî olsun!

Ne musîbettir İlâhî bu, şaşırđık kaldık!
Bu hazin yılda ne mâtemli haberler aldık!

İsmet Ersöz Hoca'nın mâtemi sürmekte iken
Acı bir kayba dahî uğrayarak sarsıldık!

Kalpten vurdu kovid bir diğer üstâdımızı:
Işıcık'tan da olup zulmete hepten daldık!

Ehl-i İslâm idi ömrünce bütûn derdi onun
Yâni bir şahs idi İslâm'a gönûlden âşık!

İlm-i tefsîre verip ömrünü yazmıştı meâl
Selef ardınca gidip dâim o muhlis, sâdık!

Üç elif çekti içinden dedi Hârûn, târih:
Gitti – eyvâh— beqâ yurduna Yûsuf Işıcık!

أوج ألف جكدى إيجيندن ديدي هارون تاريخ:

كيتدي -أبواه- بقا يوردينه يوسف ايشيچيق! (1442=3-1445)